Bialystok, den 11. Oktober 1942
Nr. 29

NEUER WEG
Weissruthenische Wochenzeitung für den Bezirk Bialystok

PREIS 20 PF.
Цана 20 фнг.

НОВАЯ ДАРОГА

Беларуская тыднёвая газэта на Беластоцкую Акругу

Verlag: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437 — Bankkonto Stadtsparkasse 700. Anzeigenpreise: z. Zt. ist die Preisliste 1 gültig.

Беласток
11-га кастрычніка 1942.

Адрас Рэдакцыі: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437 —
Банкконто Гарадзкая Каса Ашчаднасьці 700
Цана абвестак паводле лісты цэнаў 1.

Нямеччына і яе саюзьнікі ідуць далей шляхам перамогі

Фюрэр прамаўляў пасьля гадавога перапынку ў Бэрлінскім Спартовым Палацы
Уся Нямеччына — жаўнеры й Бацькаўшчына — адзін фронт.

У Спартовым Палацы ў Бэрліне год таму назад Фюрэр адчыніў апошнюю зборку зімовае помачы, ізноў 30-та верасьня 1942 г. ён прамаўляў з тае-ж нагоды. Перад прамовай міністар д-р Гэбэльс даў справаздачу з рэзультатаў зборкі на зімовую помач за 1941/42 год. За гэты час нямецкі народ злажыў звыш 1.208 мільёнаў РМ дабравольных складак, г. зн. 32 працэнты больш, як у мінулым годзе, калі сабрана было толькі 906 мільёнаў РМ. Гэты грандыёзны рэзультат грамадзкай самаахвярнасьці сьведчыць аб тым баявым і працоўным духу Нямецкага Народу, аб якім Фюрэр гаварыў у сваёй прамове.

У прамове Фюрэр гаварыў наступнае:

«Ужо мінуў год, калі апошні раз я прамаўляў на гэтым мейсцы да Вас і да Нямецкага Народу. Часткова я шкадую гэта, што папершае не магу часьцей прамаўляць да народу, а падругое баюся, што мае прамовы дзеля гэтага ня лепшыя, а горшыя, бо ў гэтай галіне патрэбны навык (Вясёласьць і воплескі). Нажаль, час мой куды больш аграніччаны, чым у маіх праціўнікаў. Я ў гэтым часе мусіў больш займацца дзеяньнем і ўчынкамі.

Акрамя таго, я не магу, ясна, прамаўляць штотыдзень і штомесяц. Што сягоньня мае быць сказана, аб гэтым ужо сказалі нашы жаўнеры!»

Фюрэр далей гаварыў, што ён ня будзе прарочыць, як гэта робяць англійцы й амэрыканцы, аб тым, як будзе выглядаць сьвет пасьля вайны, аб тым, як яны верацць у тое, што будзе і г. д.

«Мы, казаў Фюрэр, нятолькі верым у нешта, але й рабілі тое, у што верылі. А цяпер мы верым, што мы павінны ворага біць да аканчальнае перамогі! У гэта мы верым і гэта мы зробім!».

Найцяжэйшыя часы за намі.

Гэтую нямецкую рашучасьць ня зьменяць і розныя англійскія крытыкі, якія хочуць паменшыць нямецкія перамогі. Праўда, зіма 1941/42 году была вельмі цяжкая. «Але што мы перамаглі гэтую зіму, што нямецкі фронт стаяў і што мы вясной гэтага году ізноў маглі перайсьці ў афэнзыву, гэта ўсё сьведчыць аб тым, што лёс задаволены Нямецкім Народам. Мне здаецца, што і мы можам быць задаволены, гледзячы на 3 мінулыя гады вайны...»

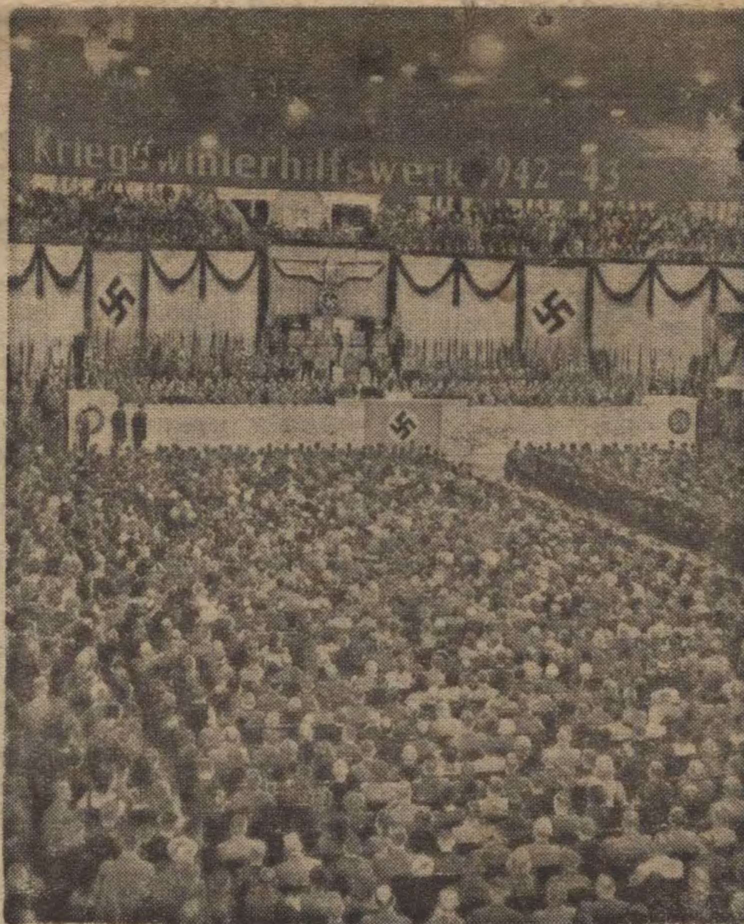
Наша стратэгічная праграма.

На гэты год мы паставілі перад сабой вельмі простую праграму: папершае: у кожным выпадку ўтрымаць тое, што павінна быць утрымана, г. зн. дазволіць праціўніку пасоўвацца датуль, пакуль ён захоча, а значыць туды, дзе мы самі ня маем намеру ісьці наперад, і з жалезнай сілай вытрываць і чакаць, хто першы змучыцца. Падругое: бязумоўна там наступаць, дзе атака ў кожным выпадку неабходна....

Калі-б нашыя ворагі, — я магу сказаць гэта, — за апошнія 3 гады маглі здабыць хоць адну такую ўдачу, то з імі наагул нельга было-б гаварыць, бо яны не стаялі-б тады на зямлі, а лёталі-б у паднябесьсі ад ганарлівасьці!»

Узмоцненая загарода Волгі пад Сталінградам

Паводле гэтага пляну Немцы забралі паўвостраў Крым, Сэвастопаль, Харкаў, трымалі фронт над Волхавам і перайшлі ў вялікую афэнзыву. Мэтай гэтай афэнзывы было: 1) забраць у праціўніка апошнія вялікія ўраджайныя абшары, 2) пазбавіць яго да рэшты вугалья, 3) зьблізіцца да яго капальняў нафты і заняць іх або адрэзаць да іх дарогу, 4) Атака мела праводзіцца далей аж да адрэзаньня ворага ад апошняй і найбольшай камунікацыйнай

Від на Спартовы Палац у часе прамовы Фюрэра.

артэрыі, Волгі. А што Волга значыць для саветаў, гэта кожны можа сабе прадставіць, бо па ёй за шэсьць месяцаў перапраўлялася каля 30 мільёнаў тоннаў тавараў.

Арганізацыя аграмаднага абшару

Акрамя таго, занятыя абшары трэба было зарганізаваць у гаспадарчых і камунікацыйных адносінах. Трэба было наагул там навясьці парадак, пабудаваць ня сотні, а тысячы мастоў. Зробленая там работа была аграмадная. «Да таго яшчэ даходзіць вызваленьне народу ад бальшавіцкага ўціску, які яшчэ й сягоньня трымае ў жаху мільёны людзей, і аб якім у Нямеччыне і ў другіх краёх ня могуць нават сабе ўявіць. Гэта страх перад камісарам, страх перад ГПУ, страх перад цэлым рэжымам, які яшчэ мільёны людзей трымае ў сваёй моцы. Гэта ўсё павінна быць паступова зьменена. Ужо сягоньня ёсьць вялікія абшары, у якіх усё мільённае насельніцтва супрацоўнічае з намі, абшары, у якіх насельніцтва ваюе плячо ў плячо з намі».

Тымчасам англійцы і амэрыканцы брэшуць аб розных «цудах»: іх танкі «самыя найлепшыя», самалёты «нябачаныя». «А калі паглядзець на гэтае барахло, то можна толькі сказаць, што мы гэтага не далі-б у рукі ніводнаму нямецкаму жаўнеру».

Нашыя саюзы непарушныя

Супрацоўніцтва з нямецкімі саюзьнікамі на чале з Італіяй ніхто ня зможа аслабіць. Усе нямецкія саюзьнікі ведаюць, які лёс чакае іх і ўсю Эўропу, калі-б аліянты выйгралі вайну. «Калі яны (аліянты) гавораць, што яны хочуць абараняць Эўропу ад бальшавізму, то я магу даць толькі адзін адказ: Няхай Англія глядзіць, каб сябе абараніць ад бальшавізму! Нам іх абарона непатрэбна! Мы з камунізмам расправіліся ўнутры дзяржавы, мы з ім расправімся і заграніцай! Гэта мы ўжо паказалі!..»

Уся Эўропа аб'ядналася ў барацьбе

«Калі ўзяць усіх нашых саюзьнікаў, якія плячо ў плячо змагаюцца разам з намі — румынаў і вугорцаў, харватаў і славакаў і, перадусім, фінаў на Поўначы і гішпанцаў і г. д., то можна сапраўды сказаць: Гэта ўжо сапраўды крыжавы паход Эўропы... Сапраўды тут сабралася Эўропа, як гэта было за часоў гуннаў або татарскіх навалаў».

У бомбавай вайне прыдзе час, калі мы ім адкажам

Акрамя таго, побач з Эўропай ваюе і Японія, якая, як гэта гавораць англійцы, мела толькі «паражэньне за паражэньнем!»». А тымчасам гэтыя «маленькія японцы» захапілі Гонгконг, Сінгапур, Філіпінскія астравы, яны знаходзяцца ўжо на Новай Гвінэі і забяруць яе ўсю, яны заваладалі Суматрай і Явай. А іх марскія баі дасюль яшчэ ня былі бачаны ў сусьветнай гісторыі.

У жыдоў зьнікае сьмех

Што англійцам дасюль сапраўды ўдалося зрабіць, гэта зьверскія напады на цывільнае насельніцтва, бамбардыроўка гарадоў, у якіх няма ніякіх ваенных аб'ектаў. «У маі 1940 году пан Чэрчыль наслаў першыя бамбардыроўшчыкі на нямецкае цывільнае насельніцтва. Я яго тады папераджаў амаль чатыры месяцы — але надарма. Тады мы ўдарылі, але так грунтоўна, што ён пачаў скавытаць і крычаць, што гэта барбарства і што Англія памсьціцца за гэта... Сягоньня ён ізноў вядзе гэтую вайну. Я тут хачу толькі адно сказаць: Наш час прыдзе і гэтым разам, і тады мы адкажам!» І тады няхай Чэрчыль і Рузвэльт і ўсе іх жыдоўскія заплечнікі ня выюць, «што канец для Англіі будзе горшы, чым пачатак!»

«1-га верасьня 1939 году на пасяджэньні Райхстагу я гаварыў аб дзьвюх справах: папершае, што калі ўжо нам гэтую вайну накінулі, то ніякая сіла аружжа, ніякі час нас не пераможуць, і падругое, што калі жыды пачалі міжнародную вайну дзеля зьнішчэньня арыйскіх народаў Эўропы, то будуць зьнішчаны не арыйскія народы,

(працяг на 2-ой бачыне)

(Працяг з 1-й бачыны).

а жыдоўства!» Жыдоўскія прыхвасьні звар'яцелага Рузвэльта ўцягвалі адзін народ за другім у вайну. Але антысэміцкая хваля ідзе ад аднаго народу да другога й захоплівае іх з сабой. У сваім часе жыды сьмяяліся з Нямеччыны, але, казаў Фюрэр, «мне здаецца, што ў іх сягоньня сьмех зьнік, і я магу сказаць толькі адно, што ў іх сьмех зьнікне ўсюды».

Бацькаўшчына і фронт

Посьпехі апошніх часоў былі такія вялікія, што аб іх трудна гаварыць. Калі ў Камунікаце Найвышэйшага Камандаваньня Нямецкае Арміі гаворыцца аб тым, што «апэрацыі разгортваюцца», што «на тым або іншым фронце бяз зьмен», што «такі або такі лятун зьбіў 30, 40, 50 або 80, 100, нават 200 варожых самалётаў», то гэта гучыць надзвычай проста. Калі мы чытаем у газэце, што камандант падводнае, хуткабежнае лодкі і г. п. затапіў столькі або столькі бруттарэгістратоннаў, то мы павінны прызнацца, што ўсё, што мы робім, у параўнаньні з гэтым зьяўляецца вельмі малым, і што мы жаўнерам ніколі ня можам быць дастаткова ўдзячныя. Гэта датычыць нятолькі нямецкіх жаўнераў, але і жаўнераў саюзьнікаў. «Мы ня маем канадыйцаў або аўстралійцаў, каб заграбаць іх рукамі жар, але мы самі з нашымі саюзьнікамі ваюем, як верныя й сапраўды чэсныя сябры».

Гэтая вайна мае адну вялікую сьвятлую старану: сяброўства. Без яго заснаваньне Вялікаанямецкага Райху было-б толькі заканадаўчым актам, а цяпер яно зьяўляецца пісаным крывёй дакумантам. «Стары сьвет, ясна, будзе прыведзены да загубы... Бо зусім слушна, што гэтай вайны не перажыве ніводная мяшчанская дзяржава! Раней, ці пазьней кожны мусіць выявіць свае перакананьні і толькі той пераможа ў гэтай вайне, хто змоҗа аб'еднаць свой народ нятолькі ў дзяржаўную, але й грамадзкую адзінку!..»

Сягоньня ўжо можна сказаць, што Нямецкі Народ ужо аб'еднаны ў такую адзінку: жаўнер ведае, што за яго стаіць Бацькаўшчына, а Бацькаўшчына ведае, што за яе ваюе жаўнер. Гэтая супольнасьць выяўляецца таксама і ў Зімовай Помачы. Дзеля гэтага ніхто ня мае права выключацца з гэтае супольнасьці, але ўсе, усімі сіламі павінны працаваць, бо мільёны іншых за гэтую супольнасьць праліваюць сваю кроў. Кожнае сабатаваньне гэтае супольнасьці будзе зьнішчана.

«Мы стаім за нашымі жаўнерамі так, як нашыя жаўнеры стаяць за намі!

Мы стаім супольна ў абароне нашага народу і нашага грамадзянства і ніколі ні ў якім выпадку не скапітулюем!

Нашыя ворагі могуць весьці гэтую вайну, пакуль змогуць. Што можна будзе зрабіць, каб іх разьбіць, мы зробім!

Каб нас калі-небудзь разьбілі, гэта немагчыма і выключана! Толькі нацыянал-сацыялістычная Нямеччына і знаходзячыеся з ёй у саюзе жаўнеры выйдуць з гэтае вайны, пакрытыя славай, як маладыя нацыі, як сапраўдныя народы і нацыянальныя дзяржавы!»

Харчовае палажэньне Нямеччыны усьцяж лепшае.

Прамова Райхсмаршала Гёрынга на дажынках 1942 г.

У нядзелю, 4-га кастрычніка, Нямеччына сьвяткавала свае дажынкі. Райхсмаршал Гёрынг з даручэньня Фюрэра перадаў двум нямецкім сялянам Рыцарскі Крыж да Крыжа Ваеннае Заслугі. Гэтае адзначэньне было выражэньнем удзячнасьці ўсяго Нямецкага Народу сялянству ў той час, калі «перамогу забясьпечвае плуг і меч».

Гэтую ўдзячнасьць выказаў Райхсмаршал Гёрынг у сваёй прамове. У ёй ён прадставіў харчовае палажэньне нямецкага народу і сьцьвердзіў, што пагроза ангійскай блякады, каб замарыць голадам Нямеччыну, усунута назаўсёды. Усюды сваечасова праводзілася палітыка запасаў, а таксама і ў галіне харчаваньня. Занятыя немцамі краіны гварантуюць забясьпечаньне харчамі ня толькі Нямеччыны, але і ўсяе Эўропы. Акрамя таго, што ад 18-га кастрычніка ў Нямеччыне павялічваюцца порцыі хлеба і мяса, на Каляды кожны атрымае спэцыяльны прыдзел на мяса, муку і іншыя прадукты. Ужо цяпер кожны нямецкі жаўнер, які едзе з фронту ў водпуск, атрымлівае пакет ад Фюрэра з мукой, каўбасой, крупамі — усяго 8 кіляграмаў.

З іроніяй Райхсмаршал Гёрынг гаварыў аб пацешных надзеях праціўніка адносна канца гэтай вайны. Сваю прамову Райхсмаршал Гёрынг закончыў лёзунгам: «Заўсёды стаяць за Фюрэрам і верыць яму, змагацца да аканчальнай перамогі!»

Эвакуацыя эгіпецкае паўдзенна-заходняе пустыні

Брытанскія вайсковыя ўлады загадалі ачышчэньне заходняе эгіпецкае пустыні на поўдзень ад оазісу Сіва і Кваттора. Пражывае ў гэтай разьлеглай зоне да 40.000 цывільнага насельніцтва, пераважна номадаў, якія цяпер масава наплываюць у оазіс Вагарые, скуль будуць расселены ў розныя часткі краю.

Падзеі ў Індыі

У Нью-Дэлі з шумам заяўляюць аб магчымасьці выдачы рысу і іншых прадуктаў, каб гэтым затушаваць узьнікшае ў Англіі ўстрывожаньне разрухамі ў Індыі. А тымчасам з усіх частак Індыі наплываюць новыя паведамленьні аб забурэньнях і баёх.

У ваколіцы Бамбэю апошнімі днямі войска з танкамі акружыла адну вёску, якой была вызначана кара ў 6.000 рупіяў. Калі гэта ня змусіла сялян заплаціць кару, тады было ўзята 40 заложнікаў, мужчын і жанчын, якія вывезены ў Бамбэй.

У унівэрсытэце ў Нью-Дэлі паліцыя сканфіскавала дзьве драўляныя скрыні, у якіх быццам знаходзіўся прапагандыстычны матарыял. У часе перавозу скрыняў адбыўся ўзрыў знаходзіўшаеся там адскае машыны. Паліцэйскі грузавік, на якім перавозіліся скрыні, цяжка пашкоджаны. У сувязі з гэтым арыштавана шмат асобаў.

Паведамляюць аб вулачных баёх у Калькуце, Карачы і Мадрасе.

У горадзе Эрум узьніклі баі паміж індускім насельніцтвам і паліцыяй. Брытанская паліцыя без разбору страляла ў натоўп і забіла 27 чалавек. У Патаосаркухі, у правінцыі Асам, паліцыя ў часе арыштаў страляла ў натоўп. Два індусы забіты, шмат ранена.

З нагоды дня нарадзінаў Гандзі ў Банконгу прамоўца лігі незалежнасьці Індыі заявіў, што барацьба за свабоду Індыі яшчэ больш узмоцніцца, увесь край, як адзін чалавек, падымецца на барацьбу. Гандзі, які сядзіць у турме, заявіў, што ён выйдзе з вастрогу не раней, як Індыя скіне з сябе брытанскае ярмо. Індускія змагары пашыраюць па ўсёй Індыі інструкцыі аб намерах Гандзі.

Брытанскія ўлады ў Індыі асабліва ўстрывожаны ўзростам індускага вызваленчага руху, бо ўсё больш і больш выкарыстоўваюцца ў барацьбе бомбы, якія, відаць, робяць індускія студэнты. Рух прыймае ўсё больш зарганізаваны і пляновы характар.

ВАЙНА

Баі ў Сталінградзе трываюць далей, прычым нямецкія войскі ў пляновай барацьбе здабываюць далейшыя часткі гораду адну за адной. Моцнымі клінамі ўразваюцца нямецкія штурмовыя ўгрупаваньні далей у паўночную частку гораду. Эскадры нямецкіх самалётаў бязупынна ўдзельнічаюць у баёх. Прадпрынятыя ворагам выпады супроць нямецкіх абцужных становішчаў былі здушаны. Моцныя варожыя танкавыя й пяхотныя сілы былі адкінуты з крывавымі стратамі ворага. Зьнішчана 98 танкаў, пераважна ангельскага й брытанскага паходжаньня. У выніку танкавай бітвы нямецкія войскі здабылі штурмам прадмесьце Орловка і гэтым самым узмоцнілі замкненьне паўночнай часткі гораду. На гэтым абшары нямецкая авіяцыя праводзіла бамбардыроўку, нябачаную яшчэ дасюль. У дыме ўзарваўшыхся снарадаў і бомбаў, сярод валячыхся дамоў паразуменьне паміж паасобнымі баявымі групамі амаль немагчыма. Нямецкая пяхота й сапёрныя часьці шаг за шагам прасоўваюцца наперад.

У жорсткіх баёх нямецкія войскі прасоўваюцца наперад у паўночна-заходнім Каўказе. Мясцовасьць тут зьяўляецца для абаронцаў вельмі выгоднай і, наадварот, для атакуючых прадстаўляе шмат перашкодаў. Як паведамляе Найвышэйшае Камандаваньне Арміі, бальшавікі былі адкінуты далей на поўдзень. У ходзе баёў пала адна станцыя, будынкі, склады і ўладжаньні якой пасьля жорсткага бою трапілі ў нямецкія рукі. На поўдзень ад Цераку здабыты штурмам моцна выбудаваныя і заўзята бароненыя гарады Эльхотово і Верхні Курп.

У мінулым тыдні зьбіта 397 савецкіх самалётаў. Лятунства зьнішчыла вялікшую колькасьць варожых транспартных цягнікоў. Начныя атакі накіроўваліся на савецкія лётнішчы й артылерыйскія становішчы на ўсход ад Волгі.

Бітва на поўдзень ад Ладажскага возера закончылася паўнейшай перамогай нямецкіх войскаў. Наземныя войскі ў прыкладным судзеяньні з эскадрамі лятунства зьнішчылі замкнутыя варожыя сілы ў складзе сямі дывізыяў. Захоплена 12.370 паленных, здабыта або зьнішчана 244 танкі, 307 гарматаў, 491 гранатамётаў і 843 кулямёты. Няэьлічаная колькасьць ваеннага матарыялу трапіла ў нямецкія рукі. Колькасьць забітых савецкіх салдатаў складае 28.000. Лічба раненых яшчэ не пададзена.

У змаганьні супроць варожага суднаходзтва нямецкія падводныя лодкі ізноў асягнулі вялікія посьпехі. За месяц верасень затоплена агулам 161 карабель на 1.011.700 БРТ. 22 караблі цяжка пашкоджаны.

Нямецкае лятунства праводзіла ў далейшым бомбавыя атакі на жалезнадарожныя ўладжаньні, азбройваючыя заводы і ваенныя аб'екты ў паўдзённай і паўдзённа-усходняй Англіі.

Эльхотово

Як паведамлялася ў камунікаце Найвышэйшага Камандаваньня Арміі, нямецкія войскі здабылі штурмам горад Эльхотово. Эльхотово распаложана на важнай жалезнадарожнай лініі Растоў—Баку. Непасрэдна за станцыяй перасякае дарогу яр Татартубскае, які аддзяляе Церак ад Кабардзінскіх гораў. Яр абрывістымі сьценамі вышынёй у 380 мэтраў узьдымаецца абапал жалезнадарожнага насыпу. Акрамя таго, Эльхотово зьяўляецца выхадным пунктам Асецінскае ваеннае дарогі, якая вядзе праз Алягір, даліну Ардону і праз Мамізонскі праход у Кутаіс. Гэтая дарога побач з г. зв. Грузінскай ваеннай дарогай прадстаўляе адзіную магчымасьць праходу праз скалісты масыў цэнтральнага Каўказу. Усе іншыя праходы звыш 3000 м. вядуць далёка ўбок і пакрыты сьнегам і льдзінамі і могуць быць завалены абараняючымі іх.

Эльхотово зьяўляецца раённым цэнтрам, што адпавядае павятоваму гораду. Існуючыя тут невялікія прадпрыемствы маюць тут толькі мясцовае значэньне. Вынятакам зьяўляюцца фабрыкі кансэрваў, у якіх пераапрацоўваюцца фрукты й гародніна, якімі багата гэтая мясьціна.

У часе штурму Эльхотово, які быў выбудаваны, як крэпасьць, нямецкія войскі мелі цяжкое заданьне: яны мусілі здабыць горскія пазыцыі ворага каля гораду, якія прадстаўлялі сабой сыстэму бункраў, разьмешчаных накшталт тэррасаў. Пасьля ўпадку гэтых абаронных пазыцыяў штурмовыя нямецкія войскі праніклі ў горад, дзе бальшавікі прабавалі абараняць дом за домам. У жорсткай барацьбе варожы супраціў быў зламаны і горад здабыты.

З УСЯГО СЬВЕТУ

У Індыі выбухла вялікая эпідэмія малярыі. Адчуваецца вялікі недахоп хініны для змаганьня з малярыяй, бо Ява, на якой прадукавалася 97 прац. усяе хініны, занята японцамі. Эпідэмія пашыраецца ў хуткім тэмпе.

—0—

У Мэксыцы штогод налічваецца ў сярэднім 18.000 забойстваў. Нават аднаведна да тэмпэрамэнту мэксыканцаў лічба гэтая страшэнна вялікая.

—0—

У Букарэшце адбылася міжнародная чыгуначная канфэрэнцыя, на якой абгаварваліся перадусім пытаньні таварнае камунікацыі. У канфэрэнцыі прыймалі ўдзел прадстаўнікі Нямеччыны, Італіі, Румыніі, Вугоршчыны, Баўгарыі, Харвацыі, Славаччыны й занятых абшараў.

—0—

Паводле апублікаванай справаздачы ад пачатку вайны было затоплена 196 швэдзкіх гандлёвых караблёў. Затанула разам з імі 1005 пасажыраў. Усяго затоплена гандлёвых караблёў нэўтральных краёў 735, а затанула з імі 6.554 асоб.

—0—

Урад ЗША выдаў на вайну ў верасьні месяцы 5.400 мільёнаў даляраў. У параўнаньні да выдаткаў у жніўні ваенныя расходы павялічыліся на 18 працэнтаў.

—0—

У Швайцарыі на лініі паміж Біль і Нэйэрбургам здарылася цяжкая жалезнадарожная катастрофа. Пасажырскі цягнік наскочыў на таварны. Забіта 8 асоб, 11 асоб цяжка паранена. Шмат таварных вагонаў упала ў возера, над якім адбылася катастрофа.

—0—

Новы аддзел нарвэжскіх дабраахвотнікаў адправіўся на ўсходні фронт.

—0—

Амэрыканскі ўрад выдаў нядаўна прадпісаньні, паводле якіх значна агранічаны пасажырскі рух. Сярод насельніцтва паўстала вялікае незадаваленьне, бо нядаўна быў агранічаны рух самаходамі дзеля нястачы бэнзыну.

—0—

Паміж Мэксыкай і Кубай падпісаны ваенны саюз.

—0—

У унівэрсытэце ў Буэнос Айрэс, які быў у сваім часе зачынены па прычыне разрухаў, выкліканых студэнтамі — нацыяналістамі, узарвалася бомба.

—0—

Паводле паведамленьня Сакратарыяту па жыдоўскаму пытаньню, у часе перапісу жыдоў 2 чэрвеня 1941 г. у Францыі налічвалася 300.000 жыдоў. Як падаецца ў тым-жа паведамленьні, шмат жыдоў, аднак, ухілілася ад перапісу. Лік іх у Францыі значна большы.

5 гадоў таму назад

Гэта былі часы, калі польская адміністрацыя, выконваючы палітыку польскага ўраду ў адносінах да беларусаў, усё больш і больш заціскала беларускае нацыянальнае жыцьцё. Даходзіла да таго, што беларуса за тое, што ён прызнаваўся да сваёй нацыянальнасьці, садзілі ў турму. Беларуская прэса прасьледавалася, беларускія інстытуцыі і ўстановы, якія яшчэ неяк перагрывалі, зачыняліся. Над Заходняй Беларусьсю запанаваў страшэнны нацыянальны ўціск. У асаблівых умовах была Беласточчына, якую перш-ную польскі ўрад імкнуўся арганічна зьліць з цэнтральнай Польшчай, як больш прамысловы й сумежны абшар. Аб беларускай рабоце тут нельга было, здавалася, ня толькі гаварыць, але й падумаць.

Беластоцкія беларусы ад даўжэйшага часу рабілі захады, каб адчыніць у Беластоку культурна-прасьветную установу. Пісалі мэмарыялы, просьбы аб адчыненьні сталага аб'язднога беларускага тэатру. Але ваявода — кулявы Т. Остапэвскі са сваім начальнікам публічнай бясьпечнасьці Дорожаком нават і слухаць не хацелі. Даведаліся мы аб зьезьдзе ў ваяводзтве групы «рэгіянальных пасłоў». Выбралі дэлегацыю і з новым мэмарыялам пасылаем яе туды, але дарма. Бывшы польскі міністар Райхман прыняў ад нас мэмарыял, але пры нас-жа перадаў яго ў рукі начальніку. Ужо мы ведалі, што гэта ўсё тое самае: наш мэмарыял пойдзе пад сукно, а потым у кошык да сьмецьця. Божаны імкнуліся, каб нават у актах ды архівах сьледу ня было па беларусах. Паводле статыстыкі Беластоцкага ваяводы ў Беластоку беларусаў ня было, а ў Беласточчыне былі не беларусы, а «тутэйшыя».

Аднак, ня гледзячы на гэта, групе беларусаў г. Беластоку ўдалося залажыць культурна-грамадзкую пляцоўку «Полымя». У Беластоку, дзе польская ўлада не хацела і чуць аб беларусах, заяўляючы, што тут іх няма, ясная рэч, «Полымя» не зацьвердзілі-б.. Беларусы абышлі ўладу. «Полымя» было залегалізавана ў Варшаве пры Міністэрстве асьветы й веравызнаньняў, як каапэратыў. Яно было спэцыяльна названа, як «Аб'яднаньне Працаўнікоў Беларускага тэатру «Полымя»— каапэратыў працы з адказнасьцю паямі». Пасьля легалізацыі аб'еднаньня ў Варшаве трэба было яго толькі зарэестраваць у Беластоцкім Акруговым Судзе. Судзьдзя, убачыўшы залегалізаваны статут «Полымя», вытарашчыў вочы. «Як гэта сталася? Гэта-ж, пане, горш дынаміту!» заявіў ён нашым прадстаўнікам, але, усё-ж, мусіў зарэестраваць. Пачалі тады сыпацца адміністрацыйныя кары. Перш наперш пакарлі старшыню аб'еднаньня Г.... А..... «за нелегальны арганізацыйны сход» на 300 злотых. Праўда, суд кару скасаваў, бо была даказана яе беспадстаўнасьць. Але тады пачалі дамагацца канцэсыі, бо капэратыў, як фірма, мусіў мець канцэсыю на ладжаньне спэктакляў. Вось тут і была затрымка ўва ўсёй працы, бо канцэсыі ў ваяводзтве нельга было дастаць. Гэта паралізавала ўсю працу.

На Надрэчнай вуліцы, дом № 2, у маленькім доміку (цяпер спаленым), дзе месьцілася «Полымя», мы зьбіраліся й абдумывалі ўсялякімі спосабамі ,як весьці работу. Пры ўмовах, у якія было пастаўлена ўладамі нашае аб'еднаньне, аб якой-небудзь шырэйшай працы нельга было й думаць. З Гарадка, Крынак, Супрасьля, Міхалова да нас пасыпаліся запросіны, але дазволу нельга было атрымаць. Мясцовыя беларусы ў гарадох Беласточчыны ўжо наймалі салю, аплачвалі, прыяжджалі з фурманкамі на артыстаў, але надарма.

У 1937 годзе быў арыштаваны польскай уладай адзін з галоўных дзеячоў «Полымя». Калі яго дапытвалі ў дэфэнзыве, адзін з польскіх шпіцляў заявіў яму іранічна: «Ну, а як цяпер — будзе «Полымя» ці не?? 300 казакаў мусіме паставіць з нагайкамі, каб вам хоць адзін канцэрт удаўся!» І яго саслалі ў Бярозу Картузкую.

Але канцэрт «удаўся». І гэтым разам беларусы абышлі польскую ўладу. Адзін з прадстаўнікоў «Полымя» быў дэлегаваны ў Варшаву, каб навязаць кантакт з Забэйдай-Суміцкім. Наш сьпявак згадзіўся сьпяваць у Беластоку бясплатна. Канцэрт быў вызначаны, тэатр («Паляс») аплочаны, але дазволу староста не даваў да апошняе хвіліны. Урэшце, падпісваючы дазвол, староста проці беларускіх песьняў напісаў чырвоным атраментам «сьпяваць папольску».

З пачуцьцём горычы й радасьці спатыкалі мы на станцыі нашага слаўнага сьпевака. Прывітаньне надзвычай уцешыла Забэйду-Суміцкага. На дарозе, едучы, мы расказалі, як польская мясцовая ўлада адносіцца да яго канцэрту. Ён загадаў адразу ехаць да старасты (Массочага). Там Забэйда-Суміцкі пратэставаў проці такога трактаваньня беларускае песьні, зазначаючы, што ён у Рыме пяе пабеларуску. Польскія патрыёты ніяк не маглі выкруціцца і зьмянілі сваю пастанову. Беларускія песьні пяяліся пабеларуску!

Тэатр быў шчыльна абстаўлены паліцыяй, а асабліва шпіцлямі ў мэтах дапільнаваньня, каб ня было зашмат публікі. Але беларусы на канцэрт прыйшлі. Прыйшлі і немцы. Публіка была захоплена канцэртам.

«На канцэрце было відаць, як публіка рэагуе на кожны яго рух, на кожны пераход пераліўнага голасу артысты, які пявучымі тонамі захоплівае душы слухачоў і з уласьцівай яму лёгкасьцю вядзе іх лябірынтам сваіх перажываньняў» («Беларускі Летапіс», 1937 г.)

Пасьля канцэрту мы пастараліся нашага сьпевака схаваць ад вачэй надаедлівых шпіцляў. Пасьля мы даведаліся, што яны зьбянтэжаныя абходзілі рэстараны, шукаючы нас. Але мы былі хітрэй іх!

Арганізацыя канцэрту Забэйды-Суміцкага, здаецца, і была адным з важнейшых публічных выступленьняў «Полымя».

У 1939 г. яно, урэшце, было зачынена. На ліквідацыйным сходзе, які мы пастанавілі зрабіць «з шумам», прыйшлі беларусы Беластоку запратэставаць супроць нацыянальнага ўціску і гвалту, які чыніла польская ўлада над беларусамі. Сярод прысутных было поўна польскіх шпікоў. Але мы іх не баяліся і з гонарам выступілі «апошні раз».

Але ці сапраўды «апошні»? Дух сяброўства, дух супольных беларускіх інтарэсаў астаўся ў нас. І хоць «Полымя» зачынілі, яно фактычна існавала далей і разгаралася ўсё шырэй і шырэй.

Удзельнік.

М. Забэйда-Суміцкі ў Беларусі

3-га і 4-га кастрычніка на ўрачыстасьцях дажынак у Менску выступаў з канцэртамі ў Менску сьпявак М. Забэйда-Суміцкі. Саля Беларускага Тэатру была перапоўнена па берагі. Натоўп людзей, якія не зьмясьціліся на салі, чакаў перад Тэатрам да канца канцэрту, каб пабачыць сьпевака. Незмаўкаючая бура воплескаў суправаджала выступленьні сьпевака.

У Менску Забэйда-Суміцкі даў два канцэрты па радыё. «Менская Газэта» і «Мінскер Цайтунг» зьмясьцілі інтэрв'ю з сьпеваком і адумысловыя артыкулы, у якіх шырока пішуць аб ім.

6-га кастрычніка адбыўся канцэрт у Баранавічах. Канцэрт, таксама, як і ў Менску, прайшоў з надзвычайным посьпехам. Цяпер уся Беласточчына з напружаньнем чакае выступленьняў Забэйды-Суміцкага, якія адбудуцца ў Беластоку, Ваўкавыску, Бельску і Горадні.

ЛАРЫСА ГЕНІЮШ.

Забэйдзе-Суміцкаму

Ты запеў нам песьню аб барох сасновых,
аб пахілых ў полі сумных дзесятнох,
аб цудоўных межах з цьветам васільковым,
што здаюцца часта на чужыне ў снох.

Ты запеў нам песьню аб бярозе белай,
што ў зялёнай хусьце стройная стаіць,
і аб тым, як явар уначы нясьмела
аб сваім каханьні лістам шапясьціць.

Ды як ціха вецер лісьцем із бярозы
засыпае сумна незабыты сьлед,
што пакінуў кажны з нас там на дарозе,
як ішоў із хаты ў няпрыхільны сьвет.

Аб радзімай вёсцы запяяў нам песьню,
матчыную песьню запяяў ня раз,
і аб тым, як птушкі кажнае прадвесьне
прывітаньні з сэрцам там нясуць ад нас.

Хай з тваёю песьняй, хай шляхом гусіным
размахнецца сэрца ды ляціць туды,
дзе застаўся сьлед наш ў родных калінах,
Дзе мы пагубялялі сьмех наш малады.

Міхась Забэйда-Суміцкі

(Да канцэртаў у Беластоку).

У кастрычніку бяг. году адбудзецца ў Беласточчыне цэлы рад канцэртаў вядомага беларускага сьпевака, Міхася Забэйды-Суміцкага. 9-га кастрычніка ладзіцца канцэрт у Беластоку, 10-га — у Ваўкавыску, 15-га — у Бельску, 19-га — у Горадні. Беларусы Беласточчыны з нецярплівасьцю чакаюць дня, калі ізноў мяккі, лірычны голас абвее іх душы красой беларускае народнае песьні, калі ізноў на сцэну выйдзе наша слава — Міхась Забэйда-Суміцкі. З нагоды канцэртаў лічым сваім абавязкам шырэй пазнаёміць беларусаў Беласточчыны з нашым слаўным сьпеваком. Хоць сам Забэйда-Суміцкі родам недалёка ад Беластоку, аднак да прыходу нямецкае арміі беларусы толькі раз маглі пачуць яго на канцэрце ў Беластоку. Гэта было ў 1937 г. пад польскім панаваньнем, калі з надзвычайна цяжкімі труднасьцямі беларусам удалося дабіцца дазволу на канцэрт. Пры нямецкай уладзе сьпявак свабодна можа сьпяваць для сваіх землякоў.

Міхась Забэйда-Суміцкі (Суміцкі — прозьвішча па маці) радзіўся ў 1900 г. у беднай беларускай сялянскай сям'і ў вёсцы Шэйпякі, у Ваўкавышчыне. У народную школу пачаў ён хадзіць у сваёй роднай вёсцы. Будучы сынам незаможных сялян, ужо ў маладым веку пазнаў будучы сьпявак культурную й сацыяльную несправядлівасьць, якую цярпелі беларусы ад чужынцаў. Гэтую несправядлівасьць царскае вялікадзяржаўнае палітыкі ў Беларусі яшчэ больш пазнаў Забэйда-Суміцкі ў часе побыту ў настаўніцкай школе ў Маладэчне. Вайна і рэвалюцыя змусіла Забэйду-Суміцкага апынуцца далёка ад родных межаў. Поўны час ён жыве ў Пензе, Барнауле на Сібіры, а нават у Харбіне (Манчжурыя). Скончыўшы Вучыцельскі Інстытут, Забэйда-Суміцкі вучыцца ў Харбінскім унівэрсытэце, дзе канчае юрыдычны факультэт. У часе унівэрсытэцкае навукі прыходзілася будучаму сьпеваку зносіць цяжкія матар'яльныя ўмовы, зарабляючы на пражыцьцё часта фізычнай працай.

У Харбіне пачуў Забэйда-Суміцкі асаблівы нахіл за сьпеву. Праўда, ужо з дзяцінства ён ахвотна сьпяваў і яшчэ з роднай хаты вынес глыбокую любоў да беларускіх песьняў, якія яму сьпявала яго маці. У Харбіне Забэйда-Суміцкі паважна пачаў працаваць у гэтай галіне. Вучыцялямі яго былі тут Юлія Плотніцкая (супрацоўніца Шаляпіна), Мэттэр і Тамашынская. У Харбіне першы раз выступае Забэйда-Суміцкі, як саліст, у опэры Чайкоўскага «Евгений Онегин» у ролі Ленскага, у опэры Даргамыжскага «Русалка», у «Сьнягурычцы» Рымскага-Корсакава і г. п.

Крытыка вельмі прыхільна ацаніла выступленьні Забэйды-Суміцкага ў вышэйазначаных опэрах. Першыя посьпехі і слава ня ўскружылі галавы сьпеваку. Ён працуе далей над удасканаленьнем свайго голасу і, каб дасканальна апанаваць мастацтва сьпеву, у 1932 г. выяжджае ў Італію, у Міляна, на далейшыя студыі. Тут ён вучыцца ў вядомага прафэсара Фэрнандо Карпі. Праца ішла пасьпяхова, хутка Забэйда-Суміцкі выступае ў Міляанскай Опэры і робіць турнэ па гарадох Італіі, дзе дае канцэрты. Італьянская музычная крытыка вельмі высока ацаніла сьпеў Забэйды-Суміцкага. Яго параўноўвалі з слаўным італьянскім тэнарам Скіпай і з расейскім сьпеваком Собінавым. «Корріефо дэль Савона» пісала: «Тэнар Міхал Забэйда-Суміцкі і гэтым разам пацьвердзіў свае посьпехі на сваіх апошніх канцэртных выступах... Яго голас захоплівае дасканальнай перадачай настрою, які праймае й палоніць слухачоў».

Пасьля чатырохгадовага побыту ў Італіі Забэйда-Суміцкі, ужо вядомы сьпявак, вяртаецца ў Заходнюю Беларусь, якой ня бачыў цэлых 20 гадоў. Адзінай сувязьзю, якую ўтрымліваў ён з Бацькаўшчынай, была перапіска з старэнькай маткай. Вярнуўшыся да хаты, Забэйда-Суміцкі у сваёй мясьціне зладзіў некалькі канцэртаў, якімі зьвярнуў на сябе ўвагу польскіх артыстычных кругоў. Хутка ён атрымаў ангажамэнт у Позэнскую опэру. У Позэне ён выступае, як саліст, у галоўных ролях у опэрах «Галька» Монюшкі, «Рыголетто» Вэрдзі, «Фаусьце» Гуно «Сэвільскім Цырульніку» Россіні, «Юліі Цэзары», Гэндля, «Аўгенію Анегіне» Чайкоўскага і іншых. З Позэну сьпявак выяжджае ў Варшаву, дзе сьпявае ў Радыё, а таксама выступае на канцэртах як у Польшчы, так і заграніцай (Таллін, Рыга і інш.). К гэтаму часу адносіцца бліжэйшае знаёмства Забэйды-Суміцкага з беларускай народнай песьняй. У ёй наш слаўны мастак знайшоў самога сябе, у ёй ён змог перадаць усё багацьце свайёй высокапаэтыцкай душы. Забэйда-Суміцкі ўсё больш выступае з беларускімі народнымі песьнямі за што меў шмат няпрыемнасьцяў з боку польскае ўлады й польскага грамадзянства. Але вялікі мастацкі талент, глыбокалірычны голас сьпевака разбройваў нават польскую музыкальную крытыку, якая так ці інакш змушана была даваць высокую ацэнку сьпеву нашага сьпевака, стаўляючы яго куды вышэй за вядомага Кепуру.

Першы раз беларускае грамадзянства пазнала бліжэй Забэйду-Суміцкага на канцэртах у 1936 г. у часе сьвяткаваньня «Дня Беларускае Культуры». Пасьля ён выступаў у 1937 і 1938 годзе. На гэтых канцэртах ён з нязвычайным артызмам і пачуцьцём выканаў беларускія песьні. Буры воплескаў спатыкалі кожнае выступленьне Забэйды-Суміцкага, яго змушалі выходзіць і сьпяваць ізноў, а ўрэшце, пасьля канцэрту, нясьлі на руках, абсыпанага кветкамі. Гэтыя посьпехі выклікалі ярасьць польскае адміністрацыі, якая забараняла канцэрты. У Вільні ў 1938 годзе ўжо ўдалося зладзіць толькі закрыты канцэрт у унівэрсытэцкай салі, а пасьля наагул дазволу нельга было дастаць.

Пасьля вайны 1939 г. Міхась Забэйда-Суміцкі выступае заграніцай, дзе здабывае агульнапрызнаную славу, як сярод чужаземцаў, так асабліва сярод беларусаў. Ён сваім сьпевам паказаў культурнаму сьвету красу беларускай народнай песьні і ў гэтым яго вялікая нязьмерна пэнная заслуга перад Беларусьсю.

Гэтага вялікага сына Беларусі цяпер пачуюць беларусы Беласточчыны.

Гэнэральны Камісар Вільгэльм Куба.

СЬВЯТА ДАЖЫНКАЎ У БЕЛАРУСІ

Разам з вялікім нямецкім народам сьвяткуе гэтым разам дажынкі й беларускі народ. Гэтым ён складае сваё прызнаньне Адольфу Гітлеру й новай Эўропе. Гэтае сьвята дажынкаў адначасна зьяўляецца адказам на галодную вайну, якую плютакраты й бальшавіцкія злачынцы абвесьцілі новай Эўропе. Гэта — выклік на бой сусьветнаму жыдоўству і масонству англя-амэрыканскіх дзяржаваў. Гэта-дэклярацыя вернасьці беларускага селяніна нямецкай збройнай сіле й ейным саюзьнікам, якія сваёй крывёю й ахвярамі вызвалілі жыцьцёвы прастор беларускага народу ад крывавага панаваньня Саветаў.

Нацыянал - сацыялістычны сьветагляд яшчэ на пачатку нацыянал-сацыялістычнага змаганьня абвесьціў у сваёй праграме цесную сувязь паміж крывёю і зямлёю. У часе першае сусьветнае вайны ворагі нямецкага народу мелі намер задушыць нашую нацыю голадам. Адабраць ад народу зямлю — гэта значыць адабраць ад яго крыніцу ягонае крыві. Селянін — гэта прыродная крыніца сілы нардычных народаў. Тысячагодзьдзямі ўсё плылі людзі з вёсак у гарады й гэтым захоўвалі іхныя магчымасьці існаваньня. Калі ў XIX стагодзьдзі пачался індустрыялізацыя Эўропы, дык пачаўся і той развой, які за колькі дзесяткаў год даў гарадзкому жыхарству вялізарную колькасную перавагу над вёскай. Асабліва моцна біялягічна пацярпелі ад гэтага сярэдня-эўрапэйскія й заходня-эўрапэйскія народы. А калі пасьля сусьветнае вайны ганебным вэрсальскім трактатам ад Нямеччыны былі адрабаваныя вялікія сельскагаспадарскія «лішнія» прасторы на ўсходзе, поўначы й захадзе, дык падыйшло так блізка да выкананьня францускага лёзунгу ненавісьці, быццам-бы немцаў на сьвеце на 20 мільёнаў больш, як трэба.

Адольф Гітлер сваім змаганьнем за новае ўфармаваньне нямецкага жыцьцёвага лёсу адхіліў тыя мамэнты небясьпекі, якія паўсталі для нас з Вэрсалю. Ужо ў часе змаганьня, у першых радох яго, поплеч з работнікамі й жаўнерамі, сталі й сяляне, прызнаўшы Адольфа Гітлера. З нацыянал-сацыялістычнага вясковага народу вырасьлі правадыры, з якімі сяньня Адольф Гітлер і Гэрман Гёрынг вядуць пераможнае змаганьне супроць галоднае блякады жыдоўскага сусьветнага ворага. Калі 1-га верасьня 1939 году, дзякуючы польскай бязглуздасьці і высакамернасьці заходніх дзяржаваў, за якімі, зноў-жа, стаяла сусьветнае жыдоўства, пачалася другая сусьветная вайна, дык нашыя ворагі думалі, што яны здолеюць паставіць Нямеччыну на калені старымі спосабамі першае сусьветнае вайны. Ангелец меў свой флот, тады яшчэ першы ў сьвеце. Француз сядзеў за заходнім валам і думаў, што дзякуючы гэтаму здолее блёкаваць Нямеччыну. Паляк трызьніў маршам на Бэрлін. У верасьні 1939 году Адольф Гітлер насамперш разьбіў штучна разьдзьмутую польскую дзяржаву, якая з сваймі 380.000 квадратовымі кілямэтрамі была блізу роўнай паварсальскай Нямеччыне. Гэтым Правадыр здабыў ізноў ня толькі старапрускія «лішнія» правінцыі Пазнань і Заходнія Прусы, але й забясьпечыў Вялікаямеччыне шырокую сельскагаспадарскую базу, дзякуючы далучэньню да яе гэнэральнай губэрніі, як ускраю Нямеччыны. У 1940 годзе нямецкая армія за колькі тыдняў разьбіла кантынэнтальную блёкаду французаў, ангельцаў і галяндцаў ды зьмяла з кантынэнту брытанцаў.

Нямецкія падводныя лодкі абярнулі ангельскую марскую блякаду супроць яе самой, адрэзаўшы ! ўсё больш адразаючы ангельскія абтокі ад марскіх шляхоў давозу. Калі нашыя падводныя лодкі разам з авіяцыяй у сталым узросьце ўдачаў толькі за верасень 1942 году зьнішчылі больш за мільён брутттонаў англя-амэрыканскага танажу, дык гэта паказвае, што стары германскі марскі дух нашых прашчураў моцна наступае на жыцьцё старых марскіх разбойнікаў.

Увесну 1941 году пад нямецкім штурмам разваліліся балканскія дзяржавы, якія былі пад ангельскім уплывам. Гэтым самым італьянцы й немцы забясьпечылі Эўропе далейшую базу, так важную ў харчова-палітычным сэнсе.

Насуперач усім намаганьням індустрыялізацыі бальшавіцкай часткі сусьветнага жыдоўства, якая вырозьніваецца ад ягонае плютакратычнае часткі толькі сваёю завашыўленаю й зашмальцаванаю капотаю, вялізарныя абшары савецкага прастору заставаліся выразна сельска-гаспадарчым краем. Наагул, ані цары, ані абодвы сусьветныя прайдзісьветы Ленін і Сталін нават і з большага ня здолелі разьвязаць тых заданьняў, якія духова здаровыя й далёказорныя гаспадары бачаць сяньня перад сабою ў найбольш ураджайных пшанічных палёх Эўропы. Сельская гаспадарка паміж ранейшай польскай рэспублікай і Ціхім акіянам, дзякуючы бальшавіцкім злачынцам, зыйшла на сабаку. Ашуканцы народу й здраднікі работніцтва ў Маскве былі заўзятымі ворагамі сялянства. Яны думалі знайсьці ў абязволеным і абяздушаным сельскім пралетарыяце патрэбны ім дапаможны сродак для зьдзейсьненьня іхніх плянаў заваяваньня сьвету. Гэтым яны глыбока зграшылі ня толькі перад народамі Савецкага абшару, выданымі на іхны зьдзек, але й перад усім эўрапэйскім чалавецтвам наагул.

З увагі на развой чалавецтва, які падвоіўся за апошнія 100 год, заданьнем кожнага сьвядома адказнага дзяржаўнага кіраўніцтва зьяўляецца ў найстараньнейшым кіраваньні атрымаць ад даверанага яму краю ўсё тое, што толькі можна атрымаць. Вялікаямеччына Адольфа Гітлера й фашыстоўская Італія нашага прыяцеля Бэніто Мусоліні зьяўляюцца адзінымі ў сваім родзе ўзорамі таго, што можна зрабіць з краёў, зусім бедных ад прыроды. Злучаныя Штаты тупагаловага ідыёта Рузвэльта, плявузганіна якога перавысіла ягоную манію велічы, і так званы Савецкі Саюз рэцыдывістага й ашуканца работніцтва Сталіна — гэта жывыя прыклады таго, як на працягу колькіх дзесяткаў год дурні і злачынцы могуць давесьці да ручкі нават такія багатыя ад прыроды краі. Адольф Гітлер і Мусаліні — гэта людзі працы й геніяльнае творчае сілы, поўныя гарачага замілаваньня да даверанных ім народаў. Рузвэльт і Сталін — гэта халодныя гады, якіх зусім не абыходзіць дабрабыт ашуканых і эксплятаваных імі нацыяў, панамі якіх яны сталіся, дзякуючы сусьветнаму жыдоўству.

Калі 22-га чэрвеня 1942 году Адольф Гітлер спружанай сілай нямецкае зброі ўдарыў на гатовых да выступленьня сталінскіх бандытаў, сялянскім народам Усходу прабіла гадзіна вызваленьня. Тады на шырачэзным фронце пачалося змаганьне паміж новай Эўропай дзяржаваў Восі й сіламі разбурэньня й зьнішчэньня народаў. Тымчасам як жыдоўства ў Вашынгтоне й Лёндане дырыгавала вайною супроць маладых народаў сьвету з сваіх бясьпечных зацішкаў і закуткаў, бальшавіцкае жыдоўства Саветаў мусіла само выступаць супроць германскага штурму. Пры гэтым яно было разьбіта і ягоныя рэшткі, якія сяньня яшчэ баязьліва хаваюцца ў Крамлі, будуць зьмеленыя ў жорнах справядлівае помсты. Нідзе ў сусьветнай гісторыі зразуменьне сувязі паміж крывёю й зямлёю ня выявілася больш вобразна й плястычна, як на шырокіх роўнадзях і лясох Усходу, дзе сіла нямецкага народу разам з фінамі, румынамі, італьянцамі, вугорцамі, славакамі і харватамі змагаецца за свабоду пражыўленьня новай Эўропы. Ад часоў мангольскіх навалаў, ад часоў бою на каталёнскіх палёх творчыя сілы арыйскіх народаў яшчэ ніколі не саткнуліся так моцна з сіламі стэпаў, як нашымі днямі. Шырокаю стромаю цячэ кроў змагароў, якія тут разважаюць будучыню сьвету. Мусіць перамагчы й пераможа творчая воля, нязломная сіла кіраванага Адольфам Гітлерам эўрапэйскага блёку. Стэпавая пачвара, якая пад жыдоўскім кіраўніцтвам хацела разьбіць высокую культуру арыйскага чалавецтва, мусіць быць зьнішчаная і ўвагнаная ў зямлю. З гэтае, напоенае лепшаю крывёю зямлі паўстане новае сялянства, якое разаб'е й скончыць раз назаўсёды ўсе намеры й пляны біржавых бандытаў і бальшавіцкіх злачынцаў зьнішчыць голадам маладыя народы.

Беларускі народ перажывае вялікія падзеі часу. Нямецкі меч здабыў беалрускую зямлю для новай Эўропы. Тое самае датычыць і да Украіны і Балтыцкіх краёў. Мы нясём свабоду й хлеб туды, куды прынесім сьцягі нацыянал-сацыялістычнае Вялікаямеччыны. Свабоду не ў дэмакратычным сэнсе гэтага слова, ня ў сэнсе дурное парляманцкае гульні, а ў сэнсе новага парадку сьвету. У гэтым парадку сьвету павінны ўзяць удзел пад правадырствам, абаронаю й аховаю дзяржаваў Восі ўсе народы, якія маюць добрую волю да пазытыўнага супрацоўніцтва. Сюды належыць канчальная адмова ад палітычных сусьцікаў, да якіх сусьветнае жыдоўства пад ангельскімі сьцягамі штурхала народы Эўропы. Сюды належыць актыўны ўдзел у змаганьні супроць плютакратаў і бальшавікоў ды іхніх спадручнікаў. Калі гэтым разам кідаюцца жалезныя косьці ў гульні за новае ўфармаваньне зямлі, ніводзін народ ня можа бязьдзейна стаяць у баку. Кожны народ, які хоча задаволіць свае патрабаваньні на жыцьцё й культуру, на поступ і развой, мусіць у паказаных яму Правадыром межах злажыць даніну свае працы пры супольнай адбудове і ўфармаваньні супольнае долі. Таксама й беларускі народ! Правадыр ня вымагае ад беларусаў, каб яны кінулі на фронт сваю моладзь і сваіх мужчынаў. Ён патрабуе ад беларусаў, каб яны з сталёвай стараннасьцю ўправілі свае палі й злажылі ўраджай у дар новай Эўропе. Ён патрабуе ад вас, каб вы разьбілі сталінскіх бандытаў, якія называюць сябе «партызанамі», разьбілі іх там, дзе яны парушаюць спакой працы й адбудовы, дзе яны бураць нямецкі парадак. Колькі дзён таму нямецкае радыё ўспомніла нам аб векапомным паэту Гэрману Лёнсу. У сваім творы «Ваўкалак» Гэрман Лёнс апісвае вызваленчае змаганьне ніжнясаксонскіх сялянаў у Люнэбургскіх стэпах супроць міжнароднага разбою 30-гадовай вайны. Сялянскі народ, які ня здолеець абараніць свае зямлі, няварты валадаць гэтай зямлёю. Нямецкі ўрад увесну 1942 году зьнішчэньнем калгаснае гаспадаркі аддаў зямлю на ўласнасьць беларускім сялянам. Беларускія сяляне старанна абсеялі гэтую зямлю й чыста сабралі неспадзявана багатае жніво. За гэтае жніво мы дзякуем сяньня разам Боскай Усемагутнасьці. І сяньня, у дзень дажынак, мы прысягаемся зрабіць усё, чаго вымагае ад нас Правадыр, які вызваліў і Беларусь ад жыдоўскага ярма. Кроў і зямля належаць адно аднаму. Нам, немцам, гэтая сьведамасьць сталася за ўнутраны закон. На працягу стагодзьдзяў беларускі сялянскі народ рабіў прыгон на палякаў і маскалёў. Адольф Гітлер пасьля стагодзьдзяў, законам нашага райхсміністра Альфрэда Розэнбэрга, аддаў зямлю беларускім сялянам. Трэба, каб селянін на Беларусі ўсьведаміў свае абавязкі. Ён можа сяньня зноў дзякаваць Богу ў веры сваіх бацькоў. Ніякі ~~Заклявік~~ і ніякі жыд не перашкодзяць яму ў гэтым. Ніякае ГПУ ня будзе асочваць яго й ягоную сям'ю. Ён быў за жывёлу й за тавар для жыдоў. Цяпер жыд зьнік, і ў хлявох беларускіх вёсак селянін гадуе зноў сваю собскую жывёлу. Беларускаму народу далося новае шчасьце, у якое ён ужо больш ня верыў; але гэтае шчасьце накладае абавязкі: абавязак удзячнасьці нямецкім жаўнерам, якія змагаюцца й паміраюць тут, на Ўсходзе, абавязак гатоўнасьці да працы й абавязак вернасьці Афольфу Гітлеру й нацыянал-сацыялістычнай Вялікай Нямеччыне. Беларускі народ павінен быць заўсёды сьведамым гэтых абвязкаў. Тады й для Беларусі з дажынкаў 1942 году і з прызнаньня вернасьці вырасьце багаслаўленьне на ўсе часы.

Бразылія апальвае паравозы баваўнай

Плютакраты даюць усё больш і больш доказаў сваёй нявдольнасьці разьвязаць гаспадарчыя праблемы. Клясычным прыкладам гэтага зьяўляецца Бразылія, трапіўшая пад уплыў Рузвэльта. Як паведамляе скандынаўскае тэлеграфнае агенцтва, там пачалі ўжываць баваўну, як паліва для паравозаў.

Узмоцненыя дамаганьні другога фронту

Выяўленае Сталінам перад саюзьнікамі праз прадстаўніка паўночна-амэрыканскага інфармацыйнага бюра ваеннае ўбожства ў Лёндане і Вашынгтоне выклікала вялікі шум і спрычынілася да новае калатні паміж Масквой і саюзьнікамі ў справе другога фронту. Асабліва ў Лёндане льлецца многа вады на млын другога фронту пасьля сьцьверджаньня Сталіна, што «аліянты» ня выпаўнілі свайго забавязаньня адносна савецкае Расеі. Як згадвае карэспандэнт шведзкае газэты, гэта ізноў выклікае ў найбліжэйшых днёх узмоцненыя дамаганьні другога фронту ў мэтах адцяжэньня саветаў. Не бяз значнага ўплыву на ўсю гэтую калатню былі сьцьверджаньні Райхсмаршала Гёрынга ў справе пасьпяховае арганізацыі абшараў, занятых нямецкімі войскамі.

Баі на Мадагаскары

Дзяржаўны сакратарыят па справах калёніяў у Вішы апублікаваў камунікат аб палажэньні на Мадагаскары. У камунікаце гаворыцца, што варожыя баявыя сілы пасьля жорсткіх атакаў праніклі ў даліну ракі Самбажа і здабылі горад таго-ж назову. Францускія баявыя сілы стараюцца перашкодзіць наступу англійцаў. Францускім войскам памагае ў вялікай меры насельніцтва.

Кара сьмерці для польскага сабатажніка

Польскі селянін з Егініа, (павет Нэймакр), які меў 70 моргаў зямлі, не зважаў на пастановы і прадпісаньні аб ваеннай гаспадарцы. Хоць ён меў аж 4 каровы, ён ніколі не аддаваў малака, а сваіх сьвіньняў тайна рэзаў. Бульбы й жыта ён аддаваў вельмі мала, а жытам карміў сьвіньняў, забіваючы іх і прадаючы па спэкуляцыйным цэнам. Надзвычайны Суд у Граудэнцу засудзіў гэтага селяніна, які быў напітаны чыста польскім нахальствам і хацеў надарма выкруціцца з усяе справы, карай сьмерці.

Адраджэнскі рух у Горадзеншчыне

(працяг).

«Польская арыентацыя» прывяла да паўстаньня ў Варшаве Беларуска-Польскага камітэту на чале з інж. Дубейкоўскім і Беларускай Вайсковай Камісіі, у склад якой, між іншымі, увайшлі П. Аляксюк і капітан Андрэй Якубецкі, былы старшыня Горадзенскай Сялянскай Рады. Як сама камісія, так і паасобныя яе аддзелы праз пэўны час мясьціліся ў Горадні. Тут-жа паўстала Беларуская Вайсковая Арганізацыя, агарнуўшая шмат нацыянальна-сьведамых беларусаў — вайсковых, пераважна афіцэраў, былай расейскай службы й нядаўна разброеных беларускіх фармацыяў пры літоўскай арміі.

Б.В.А. мелася стацца кадравай групай беларускіх вайсковых аддзелаў, якія пасьля вызваленьня ад бальшавікоў усяе Беларусі павінны былі ператварыцца ў беларускае нацыянальнае войска. На пачатку была гэта зусім здаровая арганізацыя. Яе кіраўніцтва дапаняла вялікае значэньне нацыянальнага духу ў будучай беларускай арміі і шырока разгарнула сярод сваіх сяброў нацыянальна-ўзгадаваўчую працу. Пры арганізацыі былі адчынены курсы беларусаведы, камандантам якіх быў капітан Васіль Куликоўскі й апрача таго часта ладзіліся лекцыі й рэфэраты. Гэтая праца дала значныя вынікі.

Аднак, у рады арганізацыі дасталіся й малавартасныя адзінкі. Польская дэфэнзыва хутка учыніла іх сваім аружжам і яны адыгралі вельмі сумную ролю ня толькі ў жыцьці самой арганізацыі, а й наагул у гісторыі адраджэнскага руху у Горадзеншчыне.

Такім парадкам тыя беларускія арганізацыі, на якія не магла адкрыта наступаць польская адміністрацыя й зарганізаваныя палянізатары, ня ў меншай меры цярпелі ад залішняй апекі пілсудчыкаў і іх афэнзывы.

Калі неўзабаве пачаў арганізавацца ў Горадні першы батальён, «апякуны» ўсімі магчымымі сродкамі стараліся здэмаралізаваць беларускіх добраахвотнікаў і разлажыць маладое беларускае войска пры помачы дызэрцыі. Ім было важна пераканаць беларускае грамадзянства ў тым, што палякі адносяцца да беларускае справы прыкільна, дазваляюць нават на арганізацыю свайго войска, але беларусы самі няздольныя, каб выкарыстаць гэтую магчымасьць і ня могуць абыйсьціся бяз больш эфэктыўнай польскай апекі.

З гэтай мэтай «апякуны» праз цэлую зіму 1919/20 году прытрымалі першую кадравую роту без абмундзіраваньня ў цеснай і неапаленай казарме. Беларускія жаўнеры папросту ня мелі ў чым выйсьці на вуліцу й прымушаны былі цэлымі днямі душыцца ў казарме. Лепшай вопраткі, як гэта заўсёды бывае пры рэкрутацыі, з сабою ня ўзялі, што мелі—зьдзёрлася. Але яны трывалі. Выпадкаў дээрцыі ня было.

Жаль і літасьць сьціскала сэрца горадзенцаў, калі першая кадравая рота абдзёртая й разутая, у траскучы мароз ахінуўшыся старымі коцамі, ішла па вуліцах Горадні з казармы ў гарнізонную лазьню, каб бараніцца ад вошаў і заразы.

Гэта была дэманстрацыя беларускага ўпорства й вытрываласьці.

Не разьбегліся, вытрывалі.

Апякуны павінны былі паддацца. На вясну выдалі доўгачакныя мундзіры й шапкі са знакамі пагоні. Але не пакінулі беларускіх ваякаў у Горадні й не далі ім магчымасьці пайсьці на фронт біцца з бальшавікамі, а выслалі ў ... Лодзь. Але й там, машыруючы па лодзінскім вуліцам, яны пялі беларускія песьні, адумыслова зложаныя Янкай Купалай.

Калі пасьля заняцьця Менску палякамі сабралася там Рада Беларускае Народнае Рэспублікі, большасьць яе сяброў ад Горадзеншчыны сядзела ў вастрозе. Тамаш Грыб, які быў пакліканы на становішча міністра ў новым беларускім урадзе, вызваліўся з вастрогу толькі дзякуючы асабістай прыхільнасьці аднаго з сьледчых судзьдзяў.

Аднак падзеі ў Менску адбіліся і ў Горадні, падняўлі ў беларускім грамадзянстве дух, дадалі новай надзеі, хаця польскія заборчыя элемэнты ўсьцяж энэргічней дамагаліся фармальнага «вцеленя» Горадзеншчыны ў склад Польскай Рэчыпаспалітай.

У гэтым часе паўстаў тут Беларускі Нацыянальны Камітэт на чале з эсэраўскім дзеячом Сяргеям Бараном, які пераняў кіраўніцтва суцэльнасьцю беларускага руху ў Горадзеншчыне й стварыў сілу, з якой прымушаны былі лічыцца палякі. Патрэба такой установы ў новых умовах польскай акупацыі ўжо даўно дасьпела.

Камітэт заняў дом на Садовай вуліцы насупроць праваслаўнага сабору, куды перанеслася гэтак сама й Грамада Беларускае Моладзі.

Аднак, камітэту ня было суджана разгарнуць шырэй сваю дзейнасьць. Палякі ня вытрымалі бальшавіцкай навалы й не далі магчымасьці беларусам бараніць сваю зямлю. Пачалося адступленьне.

У восені 1920 году бальшавікі першы раз занялі Горадню. Яе не баранілі ваякі горадзенскага беларускага батальёну. Іх трымалі ў Лодзі й яны вярнуліся стуль ужо ў цывільнай вопратцы, пасьля Рыжскага міру.

(Працяг будзе).

УЛ. КРЫНСКІ.

Сталінграду ўжо няма !!!

Сталінграду ўжо больш няма! Горад, які носіць імя бальшавіцкага дыктатара, прадстаўляе сабой адну бязконцую кучу руінаў. У паўночнай частцы гэтага разбуранага гораду савецкія абаронцы распачліва супраціўляюцца перадусім у трох азбройваючых заводах і гэтак званым Спартакаўскім квартале. Асягнуўшы стратэгічныя пункты і загарадзіўшы падвоз на Волзе, нямецкія войскі могуць цяпер свабодна апаноўваць горад, ня лічачыся з часам. Атака праводзіцца мэтадычна і з ашчаднасьцю сілаў, выключаючы якія-небудзь падобныя магчымасьці другога Вэрдэну. Цяжкая і процілятунская артылерыя абстрэльвае зьніштажальным агнём астаўшыеся цэнтры супраціву, пасьля чаго пяхота і сапёры ідуць у штурм пры дзейным падтрыманьні лятунства, якое пануе над абшарам на ўсход ад Волгі аж да Саратава.

Ружэйная пальба раздаецца па вуліцах паўночнай часткі Сталінграду. Агонь кулямётаў сьцелецца па зацята абараняючайся бальшавіцкай сеці супраціву. Шалеюць пажары. Чорны дым акутаў вёскі. Стрымгалоўцы косяць, зэнітная артылерыя грозна паглядае ў неба. З таго боку Волгі, з цёмнага, зялёнага лесу, які пачынаецца тут-жа за ясным пяшчаным берагам, страляе варожая артылерыя. Снарады рвуцца без перапынку. Тут і там сьвішчуць кулі. Трапяць яны нас? Ці можа тых пехацінцаў? Ніхто ня знае, ня ведае, скуль яны вылятаюць.

Пажарышча замёрзшае ў найбольшым разгары.

Але ў занятых кварталах гораду ўсё яшчэ дрыжыць. Кругом яшчэ пануе напружаньне толькі што закончанага страшэннага бою. Мясцамі ягоны разгар яшчэ не пагас. Ня гледзячы на гэта мацнее другое уражаньне. Горад паволі стыне. Магільная цішыня ўжо носіцца над яго дамамі.

Вуліцы? Але-ж мы ня бачым вуліц. Дамы? Мы ня бачым болей ніякіх дамоў. Мы бачым толькі агромнае, бязьмежнае поле барацьбы, але мы верым, калі нам гавораць, што тут некалі быў горад «вялікага Сталіна», так бязсэнсоўна ахвяраваны, з халодным сэрцам кінуты на загубу.

Так, гэтую плошчу ня можна было-б назваць зямлёй. Зтратаваная танкамі, пераворaная гранатамі, парваная бомбамі, ляжыць мёртвае пагарэлішча, быццам раптам у найвышэйшым разгары замарожанае.

Хаос кругом. Тут мёртвая рука, там швейная машына, тут стол, самавар каля яго, там зноў матор самалёту, разьбіты танк, стырчыць, урэзаўшыся ў мур, або заваліўшыся ў яму, грозіць яшчэ стырчачым дулам. Разьнесеныя скрэпы дамоў, парканы, сьцены, а між гэтымі высока стырчаць каміны. Апакаліптычны жах! Ніякай вартасьці на гэтым сьвеце. Ніякай думкі, ніякага чалавечага парадку ня відна сярод гэтых рэчаў, перамешаных, назаўсёды ўтраціўшых сваё прызначэньне, стаўшы здабыткам вайны.

Быццам тайфун прайшоў над горадам.

Пад зямлёй жыцьцё пульсуе далей.

Ды жыцьцё тут аканчальна яшчэ ня вымерла. Слабым, ледзь прыкметным рытмам пульсуе яно далей пад паверхняй пакалечанай зямлі, — у ямах, якія выкапалі сабе ўцалеўшыя з пляцу бою. Там яны жывуць, там яны сьпяць, там яны ляжаць на старым трап'і, шукаючы цяпла, калі халодны туман вечарам устае над Волгай. На дзень яны вылазяць адтуль, быццам зьверы, шукаючы дзеннага сьвятла. Сівы стары ў баранячай шапцы з вадзяным, мёртвым узрокам паўзе, быццам нябошчык. З вялікімі вачыма, якія нічога не разумеюць, але хацелі-б зразумець, сядзяць дзеці і грэюцца ў праменьнях верасьнёвага сонца. Снуюць кабеты, падобныя да загробных ценяў. Пад тымчасовым дахам з прыстаўленых да уцалеўшай сьцяны досак на матрасе ляжыць маладая дзяўчына. На галаве брудная павязка. На вяроўцы прымацаванай да абвугленага слупа вісіць другая маладая кабета. Прымасьціўшыся на старой камодзе, другая круціць у машынцы ад мяса зярняты пшаніцы. У гэтым горадзе, перажыўшым град бомбаў і гранат, усе елі пшанічны хлеб, а цяпер яны яе вараць падсмажваюць, або проста ядуць сырую.

Так жыцьцё ўваходзіць зноў у свае правы.

Раўнадушна ахвяраваны Сталіным.

Свой лёс даны бальшавікамі жыхары гораду зносяць з незразумелым, праўдзіва ўсходнім фаталізмам. Ці можа іх прырода з ласкі сваёй пакінула ў становішчы трансу, напоўжывымі, каб гэтага свайго лёсу не маглі па-людзку адчуваць? Мы ня ведаем. У непраўдападобным атупленьні вэгэтавалі яны тут. І толькі, калі паказаліся на небе самалёты, яны раптам недзе прападалі, калі сьвісталі кулі, яны кідаліся ў страху, калі недалёка рваліся гранаты, яны падалі на зямлю. Бязумоўна, рабілі яны гэта больш з інстынкту, чым з развагі, як зьвяры.

У такі мамэнт, калі яны так ляжаць на зямлі, чакаючы канца, лёгка магла трапіць у руку ўлёткі з фатаграфіяй Сталіна, якія тут кругом валяюцца. Што павінны адчуваць гэтыя ахвяры, гледзячы на чалвека, імя каторага насіў гэты горад і каторы іх так раўнадушна аддаў на загубу? Ці адчуваюць яны крывавую іронію лёсу? Мы таксама ня знаем.

З беларускага жыцьця

Смаленск.

Акружны Аддзел БНС. Арганізацыя Смаленскае акругі пaступае наперад. Акруга знаходзіцца пад ваеннай уладай, але міма гэтага дазволена зарганізаваньне ў ёй некаторых беларускіх урадаў і ўстаноў, якія йснуюць у ген. камісарыяце Беларусі. Цывільнай арганізацыяй акругі кіруе вядомы беларускі дзеяч Р. Астроўскі. З ягонае ініцыятывы й пры дзейным удзеле 12.IX у Смаленску зарганізаваўся Акружны Аддзел Беларускае Народнае Самапомачы, які будзе ў першую чаргу займацца апекай над ахвярамі вайны, сіротамі, зьбіраньнем сродкаў на гэтую мэту.

Баранавічы.

Мастацкая школа. Мастацкая школа ў гэтым годзе пашыраецца й будзе мець наступныя аддзелы: пластычнага мастацтва, аддзел музыкальна-вакальны й драматычны. Тэрмін навучаньня ў школе два гады. Пры школе ёсьць інтэрнат.

Мэдыцынская школа. 9.X. канчаецца летні сэмэстр у Мэдыцынскай школе, а 19.X. пачынаецца новы зімовы сэмэстр. Яшчэ ня скончыўся школьны год, а ўжо плывуць заявы новых кандыдатаў і кандыдатак. Моладзь, якая пакончала беларускія народныя школы, з шчырым жаданьнем перастулае парогі школы, не зважаючы на цяжкія ваенныя ўмовы сучаснага жыцьця.

Жупраны.

Беларуская мова ў жупраскім касьцеле.

Як нас паінфармавалі з пэўных крыніц, па просьбе журпанскіх парахвіян аб увядзеньні беларускай мовы у журпанскім касьцеле, Віленскі арцыбіскуп прыхільна адгукнуўся. Ад 16.IX.1942 г. загадаў меснаму пробашчу ў нядзелі і сьвяты чытаць Эвангэлію ў бел. мове. Як бачым, народ прабуджаецца і пачынае дамагацца сваіх правоў у сьвятыні. Гэтым, пачынае спыняцца ненармальны стан, які вякамі панаваў у нашых сьвятынях.

Трэба пры нагодзе адзначыць, што тут пры гэтым касьцеле спачываюць астанкі беларускага літаратурнага патрыярха Фр. Багушэвіча (Мацея Бурачка) які сказаў: «Ня кідайце сваёй мовы роднай, каб не памерлі»...

Слуцак.

Культурнае жыцьцё.

У гор. Слуцку ўдала разьвіваецца беларускае культурнае жыцьцё. Зарганізаваны Дом Народнае творчасьці карыстаецца вялікай папулярнасьцю сярод жыхароў гораду і раёну. Часта адбываюцца канцэрты, спэктаклі. Тэатр пры Доме народнай творчасьці паставіў п'есу Аляхновіча «Дзядзька Якуб». Цяпер рыхтуецца п'еса Астроўскага «Нявольніца» (у беларускай мове).

Наваградак.

Ёсьць каму працаваць

І так даволі ладная сям'я працаўнікоў культурнага фронту Наваградзкай акругі яшчэ павялічылася. 23 жніўня закончылі шасьці-месячныя настаўніцкія курсы 330 асобаў; 130 чалавек закончылі трохтыднёвыя курсы перападрыхтоўкі настаўнікаў.. Больш здольныя, якія з асноўных прадметаў атрымалі добрыя адзнакі, вызначаюцца на кіраўнічыя становішчы.

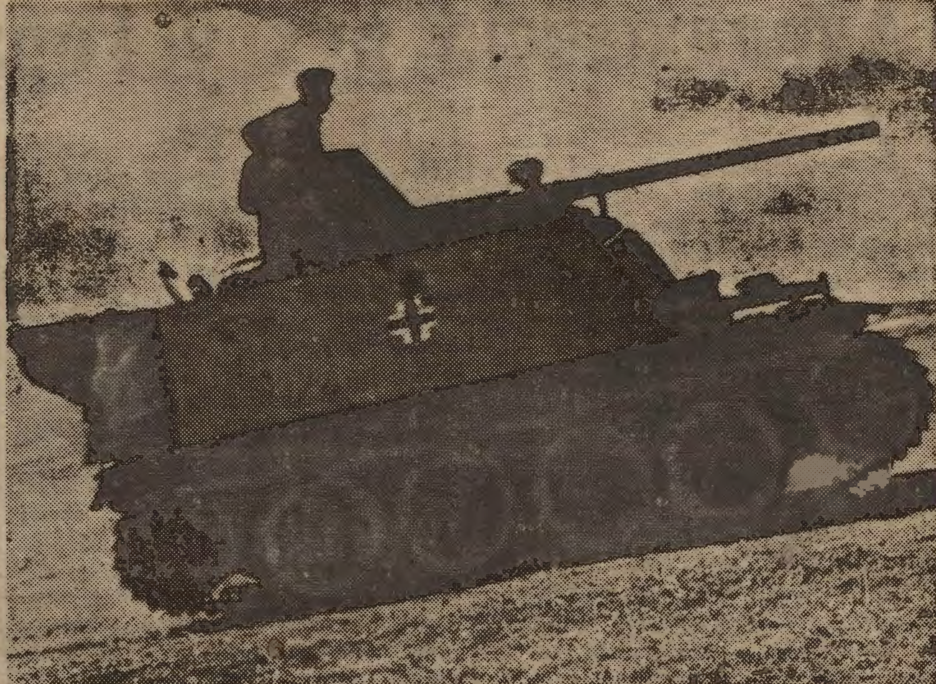
Ладная частка настаўнікаў накіравана на працу у Лідчыну.

Herausgeber und Druck: Sturmverlag G.m.b.H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437.

АБРАЗЫ З ТЫДНЯ

Сяброўства японскіх і нямецкіх матросаў.
Японскія і нямецкія матросы спаткаліся ў Атлянтыцкім акіяне.

Нямецкія танкісты ў горах Каўказу ў наступе на савецкія пазыцыі.

Мора пяску й пылу ў стэпах паміж Донам і Волгай.

Капітан Граф здабыў 202 паветраную перамогу.

У СТАЛІНГРАДЗЕ

Пасьля артылерыйскай падрыхтоўкі пяхота ідзе ў наступ.

Шмат тыдняў бальшавікі вялі заўзятыя атакі на Ржэв. Але нічога ім зрабіць не ўдалося. Як раней, так і цяпер стаіць у Ржэве нямецкі жаўнер — На вярхоўях Волгі жаўнеры павесілі вымытую бялізну.

На здымку капітан Граф пры пасадцы ў самалёт.

У паўдзённай частцы СТАЛІНГРАДУ цэлыя кварталы цалкам зьнішчаны ў часе жорсткіх баёў.

Ад дажджоў каля Сталінграду размоклі дарогі. Перамагаючы цяжкія труднасьці, прасоўваюцца наперад новыя артылерыйскія часьці.